మహాజన విద్య

గ్రంథసప్తకము

గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు

ఆంధ్రమాతృస్తవము

మా తెలుగుతల్లికి
మల్లెపూదండ
మాకన్నతల్లికి
మంగళారతులు

కడుపులో బంగారు - కనుచూపులో కరుణ
చిరునవ్వులో సిరులు - దొరలించు మాతల్లి

గలగలా గోదారి - కదలి పోతుంటే
బిరబిరా కృష్ణమ్మ - పరుగు లిడుతుంటే

బంగారు పంటలే - పండుతాయీ
మురిపేల ముత్యాలు - దొరలుతాయీ

అమరావతీ నగర - అపురూప శిల్పాలు
త్యాగయ్య గొంతులో - తారాడు నాదాలు
తిక్కయ్య కలములో - తియ్యందనాలు

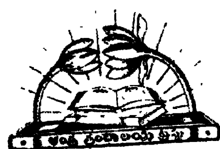
నిత్యమై, నిఖిలమై - నిలిచియుండేదాక
రుద్రమ్మ భుజశక్తి - మల్లమ్మ పతిభక్తి
తిమ్మరుసు ధీయుక్తి - కృష్ణరాయని కీర్తి
మాచెవుల రింగుమని - మారు మ్రోగేదాక
నీఆటలే ఆడుతాం - నీపాటలే పాడుతాం

జై తెలుగుతల్లీ! జై తెలుగుతల్లీ!
మా తెలుగుతల్లీ!

'తెలుగుతల్లి' నుండి

వయోజనవిద్య

రెండవ పుస్తకము

గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.

మొదటికూర్పు
౨౦౦౦ ప్రతులు

౧౯౫౦
ఫిబ్రవరి

: ప్రకాశకులు :

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ట్రస్టు

పటమటలంక (వయా) విజయవాడ

సర్వోదయ ప్రెస్
పటమటలంక

వెల
అయిదణాలు

ప్రకాశకుల విజ్ఞప్తి

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ట్రస్టు ఆశయములలో వయోజన వాఙ్మయ నిర్మాణ మొకటి. దీనిని పురస్కరించుకొని మాఅధ్యక్షులు* పూజ్య శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారి "వయోజనవిద్య-మొదటి పుస్తకము" 3వ కూర్పు ను 1950 వ సం. ప్రారంభంలో మేము ప్రకటించి యుంటిమి. దీని ప్రతులు చాలభాగం విక్రయ మైనవి. కనుక తిరిగి యీగ్రంధము 4 వ కూర్పునుకూడ మేము వెలువరించితిమి.

దీనితర్వాత చదువదగిన పుస్తకాల కొరకు చాలమంది అడుగుచున్నారు. రెండవ, మూడవ పుస్తకములకు ప్రణాళికలను సిద్ధపరచి తదనుగుణంగా యీగ్రంధాన్ని శ్రీ హరిసర్వోత్తమ రావుగారు తయారు చేసినారు. వయోజన విద్యార్థుల కత్యవసర మైన యీవాచకాలను లోకాని కందజేయడంలో అనివార్యంగా జరిగిన ఆలస్యానికి క్షంతవ్యులము. కార్యకర్తల ఆదరణతో మూడవ పుస్తకమును గూడ త్వరలో వెలువరించ గలుగుదుమన్న ఆశ మాకుగలదు.

ఈ గ్రంధముద్రణమున కవకాశమిచ్చి మా ఆశయసిద్ధికి తోడుపడిన గ్రంధకర్తగారికి, సకాలములో దీని నచ్చువేసియిచ్చిన పటమటలంక సర్వోదయ ప్రెస్ వారికి మా హృదయపూర్వక నమోవాకములు.

---

* శ్రీ హరిసర్వోత్తమరావుగారు ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ట్రస్టుకు, ఆంధ్ర దేశ గ్రంథాలయ సంఘానికికూడ అధ్యక్షులు

తొలిపలుకు

నా మొదటి పుస్తకంలో చదువుకోకుండా పెరిగిన పెద్దలు చదువను, వ్రాయను కొంత నేర్చుకోవడానికి తగిన పాఠాలు కూర్చినాను. ఆపుస్తకం పూర్తియైన తర్వాత చదువడానికి మరి తగిన పాఠాలేమి కలవని చాలమంది మిత్రులు ప్రశ్నించుచు వచ్చినారు. అట్టిపాఠాలను తయారుచేసి లోకమునకు సమర్పించడమే యీ ప్రచురణములో ఉద్దేశము. ఇందులో పలురకాలైన విషయాలకు సంబంధించిన జ్ఞానము యివ్వడానికి ప్రయత్నించినాను. సాధ్యమైనంత తేలిక భాషనే ఉపయోగించినాను. పెద్దలచదువు దీని ద్వారా యేమాత్రము అభివృద్ధియైనా సంతోషిస్తాను.

ఇట్లు

గా. హరిసర్వోత్తమరావు

గ్రంథకర్త

శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు

విషయసూచిక

పుట

"విద్యయొసగును వినయంబు వినయమునను
బడయు బాత్రత బాత్రత వలన ధనము
ధనము వలనను ధర్మంబు దానివలన
నైహికాముష్మిక సుఖంబు లందు నరుడు."

వ యో జ న వి ద్య

రెండవ పుస్తకము

౧. చదువుల దేవత

సరస్వతి చదువుల దేవత. ఆమె వొక చేత పుస్తకము పట్టుకొన్నది. యింకొక చేత వీణ వాయిస్తూ వున్నది. చదువుకు సంగీతానికి దగ్గర చుట్టరికం వుంది. పాటలు పద్యాలు నేర్చుకుంటే త్వరగా చదువుకోవడం నేర్చుకోవచ్చు. హాయిగ, ఆనందంగ కాలం గడప డానికి సంగీతం బాగా సహాయ పడుతుంది. పాడుకోండి మరి.

"అంతా రామమయం
జగమంతా రామమయం."

౨. వేమన చెప్పింది వేదం

తెలుగు దేశంలో పిల్లలు, పెద్దలు చెప్పుకునే పద్యాలు వేమన పద్యాలు. "కంచు మ్రోగినట్లు కనకంబు మ్రోగునా? విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ!" అన్నాడు వేమన. "తలలు బోడు లైన తలపులు బోడులా?" అని అన్నాడు. "పచ్చికాయ తెచ్చి పడవేయ ఫలమౌన?" అని కూడా అన్నాడు. ఇట్లాటినీతులు వేలున్నాయి ఆయన పద్యాలలో. జనులలో వుండే లోపాలను దిద్దటానికి చూచిన గొప్ప యోగి యితడు. అందుచేతనే వేమన చెప్పింది వేదమయింది.

౩. కడుపులో నీళ్ళ పీపాలు

మీలో కొందరైనా ఒంటెను చూచి వుంటారనుకుంట. యిది చూడటానికి వికారము గానే వుంటుంది. కాని వొట్టి యిసుకయెడా రులలో యీ జంతువు సహాయమే లేక పోతే మనిషి బ్రతక లేడు. యిది దినములకొద్దీ నీరు త్రాగకుండ బరువు మోయగలదు. కారణ మేమంటారా! దీని దేహంలోనే నీళ్ళునించు కోడానికి పెద్దతిత్తులు యేర్పడివున్నాయి. పీపాలకు నీరునింపినట్లుగా వొకేపర్యాయము యిది నీరు నింపుకుంటుంది. కావలసి వచ్చిన ప్పుడు నీరు దేహానికి సరఫరా చేసుకుంటుంది. యిది సృష్టిలోని చిత్రం. యే ప్రదేశంలో యేజీవి నివసించవలెనో ఆ ప్రదేశానికి తగి నట్టుగానే ఆ జీవికి అంగాల అమరిక యేర్పడి వుంటుంది.

౪. ఇంద్రజాలం కాదు, ప్రకృతి చిత్రం

గాజుగ్లాసు పట్టుకొని రండి. దానిలో మూడవవంతుకు నీళ్ళుపోయండి. మైలతుత్తం ఒక అణాపెట్టి కొనండి. రాయిమీద నూరి పొడిచేయండి. ఆ పొడిని నీళ్ళలో వేయండి. కరిగిపోతుంది. రొట్టెకోసే పొడుగాటి చాకు తీసుకోండి. దానిని తెల్లగాతోమండి. దాన్ని ఈ గాజుగ్లాసులోని నీటిలోపెట్టండి. కొంచెం సేపుపెట్టి బయటకు తీయండి. తెల్లటి కత్తి మీద ఎర్రటి రాగిపూత కనిపిస్తుంది. తెలి యనివారు ఇది ఇంద్రజాలం అనుకుంటారు. ఇది ఇంద్రజాలం కాదు. మైలతుత్తంలో రాగి, గంధకము, ప్రాణవాయువు ఉన్నాయి. శుభ్రమైన యినుము అందులోని రాగిని లాగే స్తుంది. ఇది ప్రకృతిసిద్ధంగా జరిగేపని. మలాము

పూతలు వేసే వాళ్లు ఇలాటి సృష్టి రహస్యాన్నే వినియోగించు కుంటారు. దీనికే రసాయన క్రియ అని పేరు.

౫. లేపాక్షినంది

రాయలసీమలో వున్న క్షేత్రాలలో లేపాక్షి వొకటి. యిది హిందూపురానికి దగ్గరలో వుంది. యిక్కడి దేవాలయములో యెన్నడో రంగులతో వ్రాసిన రామాయణ, భారతకథల బొమ్మలు యింకా చెక్కుచెదర కుండా వుండడంచూచి అందరూ మెచ్చుకుంటారు. సుందరంగా వున్నాయని సంతోషిస్తారు. వీటితోపాటు దేవాలయానికి పొయ్యే దారిలో దూరంగావొక రాతిబసవన్న కని

పిస్తుంది. యీ బసవన్న సామాన్యమయిన బసవన్న కాదు. కొండంతటి బసవన్న. వొక రాతిగుట్టవుంటే దాన్ని మలిచి యీ బసవన్నను తీర్చినారు. చెవులు, గంటలు, గజ్జెలు, గిట్టలు యెంతో అందంగా వున్నాయి. పండుకున్న యీ బసవన్న యెంత యెత్తుంటుందో తెలుసునా ? పన్నెండు మూరలకు పయిగా వుంటుంది. పొడుగు యిరవయి మూరలు వుంటుంది. పండుకుంటేనే యింత వుంటే లేస్తే యింకెంతుంటుందో ? దీన్ని తీర్చింది పాతకాలపునాటి మన విశ్వబ్రాహ్మణుడు ఢకణాచార్యుడంట. బలే తీరినచెయ్యి అయివుంటుంది.

౬. సూర్యుడు లేకపోతే ప్రాణంలేదు

సూర్యుడు మనకు చాలా దూరంలో వున్నాడు. ఎంతదూరమో మీకుతెలుసునా? తొమ్మిదికోట్లమైళ్ళు. కోటంటే లెక్కపెట్ట గలరామరి? పదిసూర్లు అయితే వకవెయ్యి. అట్లాంటి వేలు నూరయితే ఒకలక్ష. అట్లాంటి లక్షలునూరయితే వొకకోటి. అట్లాంటి తొమ్మిది కోట్లు, అంతదూరంలో వున్నాడు సూర్యుడు. కొండమీది పెద్దచెట్టు దూరంనుంచి మీరు చూస్తే చిన్న మొక్కవలె కనిపిస్తుంది. సూర్యుడు చాల పెద్దవస్తువు. యింతదూరం వుండడంచేత మన యింట్లోవుండే పళ్లెరము కంటే పెద్దగా కనిపించడంలేదు. యింక ఆయన వెలుగు, వేడిమి యెంతుందో

మనం లెక్క పెట్టలేము. మన భూమట్లాటివి నూరయితే ఆయన వళ్ళవుతుంది. అది భగ, భగ, భగ మండే వేడిగాలేగాని యింకేం గాదు. దానినుంచే మనకు వెలుతురొచ్చేది; వేడొచ్చేది. ఆ వెలుతురు, ఆవేడి లేకపోతే మనభూమిమీద జీవమేవుండదు. మనుష్యులు వుండరు. జంతువులు ఉండవు. ఆయన వుష్ణం కొంచెం తగ్గితేచాలంట — మనభూమంతా చల్లబడిపోవడానికి. కాళ్ళు చేతులు చల్లబడితే ప్రాణము పోయినదంటారు కదా? యింకే ముంది. సూర్యుడు యీభూమికి ప్రాణం పోసే వాడు. కాబట్టి సూర్యగోళాన్ని మన పెద్దలు ఆదినారాయణు డన్నారు.

౭. గాంధీ మహాత్ముడు

బ్రతికితే గాంధీ బ్రతికినట్లే బ్రతకవలెను. బోసినోరు, నవ్వుముఖము, బక్కదేహము అయినా ఆయన మరణించినదినం లోకం లోని అన్ని దేశాలవారూ దుఃఖపడినారు. కన్నీళ్లు విడిచినారు. సానుభూతివార్తలు ఇండియావరకు అందజేసినారు. లోకములో ఇంతటి మనిషి పుట్టలేదన్నారు! ఆయన జీవిత రహస్యం ఏమిటి? ఆడి తప్పలేదు. పలికి బొంకలేదు. ధర్మం విడువలేదు. హింస చేయలేదు. చావుకు భయపడలేదు. తప్పు దిద్దుకోవడంలో వెనకాడలేదు. శత్రువునైనా ద్వేషించలేదు. అంతా ప్రేమ. అంతా సత్యమే. బ్రిటీషువాళ్ళను గెలవడానికి కూడ యివే ఆయుధాలుగా ఉపయోగించినాడు. బుద్ధుడు, క్రీస్తు, గాంధీవలె త్యాగాలుచేసినవారే. కాని

వారు రాజకీయాలలో దిగలేదు. దేశపు ప్రజలను రణరంగంలో నడపలేదు. జాతీయ విజయాలు సాధించలేదు. గాంధీజీ యిదంతా సాధించినాడు. తన మార్గాన్ని దేశంలోని ప్రజలు అనుసరిస్తే లోకంలో శాంతి వుంటుందన్నాడు. ఆయన చెప్పింది ఎంత చేయగలమో మనమే నిర్ణయించుకోవలెను. ఇతరులు ఆయనమార్గాన్ని అనుసరించలేదని దూషించడంలో కాలహరణం చేయకుండా ఎవరిమట్టుకు వారు ఆయన ధోరణిలో జీవితం గడపడానికి ప్రయత్నిస్తే మనం బాగుపడతాము.

౮. కైలాసంలో ఈశ్వరుడు

మనదేశం ఇండియా దేశం. పూర్వులు దీనిని భారతభూమి అనిరి. దీనికి మూడు వైపుల సముద్రము చుట్టుకొని ఉన్నది. ఇవి

పడమర, దక్షిణం, తూర్పు దిక్కులు. ఉత్తర దిక్కున పెట్టని కోటవలె హిమాలయపర్వత ములు ఉన్నవి. వీనిపొడవు రెండువేల మైళ్ళు. వెడల్పు రెండు వందలు మొదలు నాలుగు వందల వరకు ఉన్నది. ఎత్తు అయిదున్నర మైళ్ళు. ఈ కొండలమీద మైళ్లదట్టానికి మంచు ఎప్పుడూ పేరుకొని వుంటుంది. ఎండకాలం లో ఈ మంచు కరగటంచేతనే మన గంగా యమునలకు నీళ్లురావడం. అట్లనే సింధు, బ్రహ్మపుత్ర నదులకుకూడ. ఉత్తర ఇండియా లోని వేలమైళ్ల విస్తీర్ణంలో వరిపంట విస్తా రంగా పండుతుంది. మన దేశానికి తిండి దొరకుతుంది. పరదేశాల నుంచి శత్రువులు ఉత్తర ప్రాంతంనుంచి తోసుకొని రాకుండా ఈ పర్వతాలు మనలను రక్షించినవి. మన లను పోషించి రక్షించిన ఈ పర్వతాలలో

కైలాస శిఖరం ఉంది. ఇంత మహత్తు కలిగిన పర్వతాలలోని ఉన్నత శిఖరంమీద ఈశ్వరుడు వున్నాడని మన పెద్దలు నమ్మినారంటే ఆశ్చర్య మేమీలేదు.

౯. పంచాయతీ అంటే

పంచాయతీ అనే మాట మన దేశంలో అందరికీ తెలుసు. ఇద్దరిమధ్య ఏదైనా పోట్లాట వస్తే ఇద్దరూ తగిన పెద్దలదగ్గర తీర్మానం చేసుకోవడాన్ని పంచాయతీ చేసుకోవడ మంటారు. ఇట్లాటి తీర్మానాలు కులాలకు సంబంధించినవీ, ఆస్తిపాస్తులకు సంబంధించినవీ, చిల్లరపోట్లాటలకు సంబంధించినవీ యెన్నో యిప్పటికి జరుగుతున్నవి. కోర్టుల కెక్కకుండా యీ విధంగా తీర్మానం చేసుకోవడం అన్ని విధాల మేలని యిప్పటికి చాలమంది నమ్ము తున్నారు. వివాదాల తీర్మానమే గాకుండా

గ్రామానికి సంబంధించిన వ్యమ్మడి వ్యవహారా లను పూర్వము పంచాయతులు తీరుస్తూ వుండేవి. అందులో గ్రామమునసబు, కరణం, పెద్దకాపు, కులపెద్దలు, పురోహితుడు వగైరా అందరూ వుండేవారు. ఊళ్లో పన్నులు వసూలు చేసి సర్కారుకు ఒప్పజెప్పే బాధ్యత కూడా అనేక సందర్భాలలో వీరిపైనే వుండేది. ఊరిశుభ్రత, ఊరి ఆరోగ్యం, ఊరి వివాద పరిష్కారం, ఊరి సంరక్షణ, ఊరి డొంకలు, బావులు, రస్తాలు, ఊరి ధర్మాదా యాలు, అన్నిటినీ వీరు పరిపాలించేవారు. ఊరి లోనివారి అందరి గుట్టూ వీరికి తెలిసివుండేది. అందరి కష్టాలు వీరెరిగి వుండేవారు. కాబట్టి సర్కారు అనే యంత్రంయొక్క ప్రభావం ఊరిని పాడుచేయకుండా ఊరిజీవితం నడిచి పోయేది. ఇటువంటి పంచాయతులను మళ్ళీ

నెలకొల్పితేనే దేశానికి క్షేమమని, ఇట్టి పంచాయతుల పరంపరే ఢిల్లీ ప్రభుత్వం వరకు యేర్పర్చవలసిందనీ గాంధీజీ ప్రయత్నపడు చుండినాడు. మనప్రభుత్వాలు అంత పూర్ణంగా కాకపోయినా కొంతవరకు మనఊళ్లలో పంచాయతుల పరిపాలన యేర్పరచడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఈ ప్రయత్నానికి సహాయం చేసి మన వూళ్లే పెత్తనాన్ని నిలుపుకోవడం మనకు మేలు.

౧౦. తాటి పండ్ల కథ

కృష్ణుడనే పేరు మీరందరూ విన్నారు. ఆయన ద్వారకావాసి. చిన్నతనంలో అన్ని ఆటలు ఆడినాడు. అల్లరికూడ చేసినాడు. ఆయన వూరి సమీపంలో ఒకపెద్ద తాటిచెట్ల వనముంది. మీకందరికీ తాడిచెట్టు ఎంత వుపయోగమయిందో బాగా తెలుసునను

కొంటాను. అయినా పూర్ణముగా తెలియదనే అనుకోవలసివుంది. ఎందుచేతనంటే చెట్టు వుపయోగాలు చెప్పమంటే మీలో ఎవరిని అడిగినా ఇరవయ్యో ముప్ఫయ్యో వుపయోగాలు చెపుతారు కావలె. ఎనిమిది నూర్ల విధాల తాటిచెట్టు వుపయోగపడుతుందని నాలుగైదువందల ఏండ్ల క్రితం అరవ పండితుడొకాయన పుస్తకం వ్రాసిపెట్టినాడు. మీరు కూడ బాగా ఆలోచించి యింకా తాటిచెట్టు వుపయోగాలు అమలులోకి తెస్తే మన దేశం భాగ్యానికి యీచెట్లు బాగా పనికిరావచ్చు. ఈ మాట యెట్లున్నా మన పిల్లలను పెద్దలను అందరిని సులభంగా ఆకర్షించేవి తాటి ముంజలు, తేగలు, పండ్లు. పండ్లు మంచి సువాసనగలవి. బీదాసాదా దండిగా తింటారు. ఇట్లాటి సువాసన శ్రీ కృష్ణుణ్ణి అతనివెంట

వుండే పిల్లమూకను ఆకర్షించింది. పక్క నుండే తోటలోనికి యీ పండ్లారగింతామని పిల్లలు దండువెడలినారు. శ్రీకృష్ణుడు వారికి నాయకుడు. ఆ తోటను గార్ధభాసురుడనే రాక్షసుడు కావలి కాస్తుండినాడట. గార్ధభాసురుడంటే తెలివిలేని గాడిదవంటి వాడన్న మాట. ఈ పిల్లమూకను అతడు తోటలోనికి రానీయలేదు. ఎన్ని విధాల బతిమాలుకొన్నారో మరి తెలియదుకాని, తమపని శాంతవాదంతో సాగకపోతే బలశాలియైన శ్రీకృష్ణుడు యుక్తితో వాణ్ణి దూరం తోసేసి, లోపలికిజొర బడి, తానూపిల్లలూ తాటిపండ్లను చక్కగా మెక్కినారు. కథచెప్పడంలో గార్ధభాసురుడు చెడ్డవాడనీ, రాక్షసుడనీ, వాణ్ణి శ్రీకృష్ణుడు చంపి వాడికి క్రొత్తజీవితాన్ని సంపాదించి యిచ్చినాడనీ, వర్ణిస్తారు.

౧౧. అందరికి నే నవుదు నాకంద రగుదురు

మనుష్యులు ఒకరితో ఒకరు పోట్లాడు కోవలసిందేనా ? డబ్బు పేర బెట్టుకోవల సిందేనా ? యుద్ధాలు చేయవలసిందేనా ? రక్తాలు కారవలసిందేనా ? ఇదంతా ఆస్తి అపరిమితంగా చేర్చడానికి కొందరికే అవ కాశం కలగడంచేత పుట్టిన ప్రశ్నలు. నిజ మాలోచిస్తే స్వభావంచేత మానవులు అందరూ కలసి సుఖంగా జీవనం చేయవలె ననుకునే వారేగాని వేరుకాదు. ఆ స్థితిని పొందవలెనంటే మనము పడుతుండే వ్యవ హారపు పోటీలు నశించవలసి వుంది. మనుష్యులు పరస్పరం నడుపుకునే కార్యాలకు ప్రేమ ఆధారం కావలసి వుంది. ఎవరికివారే వ్యవ హారం జరుపుకోకుండా అందరూచేరి జరుపుకో వలసి వుంది. ఒకరినొకరు సాకుకొనే దృష్టిలో

పోటీలను తప్పించి కార్యాలు చేసుకోవలసి వుంది. దీనిని ఆలోచించే సహకారోద్యమం— అంటే మనమీవేళ సొసైటీలు అని చెప్పుకునే విధానం అమలులోకి వచ్చింది. అందులో చేరే ఒక్కొక్కడూ తన తోడివారల నడ వడికను దిద్దేవా డవుతాడు. వడ్డీపుచ్చుకొన్నా, లాభం పుచ్చుకొన్నా, గుత్త పుచ్చుకొన్నా ఒక పరిమితికి లోబడే పుచ్చుకుంటాడు. కోఆపరేటివ్ సంఘాలలో ఒక మనిషికి ఒక వోటే వుంటుంది. ఒక్కొక్కడు కార్య దర్శిగా, డైరెక్టరుగా పనిచేసేదానికి అవ కాశ ముంటుంది. డబ్బుకలవాడు, డబ్బులేని వాడు అనే భేదముండదు. పరస్పర విశ్వాసము, రుజు ప్రవర్తన, సత్యమైన లెక్కలు యీసొసై టీల కాధారములు. సోమరిపోతుకు యీ ఉద్యమంలో తావులేదు. చదువుకొనడం

అందరు అభ్యాసంచేస్తే యిందులో ఒకరి నొకరు మోసం చేయదలచుకొన్నా చేయ డానికి వీలుండదు. అందుచేతనే యీ కో ఆపరేటివ్ ఉద్యమంలో చేరినవాళ్లు "అందరికి నేనవుదు, నాకందరగుదురు" అని పాడుకోవడం యేర్పడింది.

౧౨. నీటి ఆవిరి పనిచేస్తుంది

ఇంగ్లండులో 'వాట్సు' అని ఒక మనిషి వుండినాడు. సుమారు నాలుగునూర్లు ఏండ్ల కాలం క్రిందటివాడు. ఆయన వంటదగ్గర కూర్చున్నాడు. పాత్రలో యేమో వుడుకుతూ వుంది. దానిమీద తేలికైన మూత పెట్టినాడు. ఆ మూత తైతక్కలాడుతూ వుంది. మన వాళ్లే యిట్లాటిది చూస్తే పాత్రలోకి దయ్యం దూరిందిరా అనేవారు. కాని వాట్సు యిట్లాటి వెర్రినమ్మకాలు కలవాడు కాడు.

అందుచేత "నీళ్లు ఆవిరి అయింది; ఆవిరి బలంతో మూతను తంతూవుంది; కాబట్టి మూత కదుల్తూ వుంది" అని నిశ్చయించినాడు. ఆవిరిచేత పని చేయించ వచ్చునని తీర్మానించుకున్నాడు. ఆవిరియంత్రాన్ని కని పెట్టినాడు. ఆ దిన మాయన ఆ యంత్రం కనిపెట్టబట్టే నేటి రైలుయింజను నడుస్తూ వుంది. రకరకాల మరలు సాగుతూ వున్నవి. బుద్ధి ఉపయోగిస్తే కొత్త కొత్త సౌకర్యాలు మనమూ చేసుకొనవచ్చు. వెర్రినమ్మకాలు పెట్టుకుంటే వాటిలోపడి నశించడమే కలుగుతుంది.

౧౩. రెయిలుటిక్కెట్ల సంబరం

కొన్ని యేండ్ల క్రిందట మన దేశంలో రైలంటే యేమో యెరుగనివా ళ్లుండినారు. ఈ దినం ఎవ్వరుకూడా బస్సంటే యెరుగని వారు లేరు. రైలంటే తెలియనివారూ లేరు. మైలుదూరం కూడా నడవడం ప్రతివానికీ యీనాడు కష్టమై పోయింది. బస్సుకనిపిస్తే బస్సుటాపుమీద ఎక్కియైనా ప్రయాణానికి సిద్ధం. రైలుకనిపిస్తే టిక్కెట్లున్నా లేక పోయినా, రైలుబండి పూచలుపట్టుకొని వ్రేలాడుతూ ప్రాణానికికూడా తెగించి బయలుదేరడం పరిపాటి. ఇది చాల విచారకరమైన విషయం. టిక్కెట్లు కొనడానికి సిద్ధపడినవాళ్లుకూడా క్రమంగా కొనే అలవాటు చేసుకోలేదు. టిక్కెట్టు కిటికీవద్ద గుంపులు గుంపులుగా ఒకరినొకరు తోసుకుంటూ తమకూ

యిబ్బంది ఇతరులకూ యిబ్బంది కలుగజేసు కుంటున్నారు. ఒకరివెనక ఒకరుగా నిలిచి టిక్కెట్లు పుచ్చుకుంటే ఎంతమందున్నా సకాలంలో టిక్కెట్లు యివ్వడము వీలుపడుతుంది. గుంపులో గోవిందా అని జరిగే దొంగతనాలూ జరగకుండా తప్పుతాయి. ఒక్కొక్కరు తాము యిచ్చినడబ్బు సరిగాలెక్కపెట్టుకొని ఎక్కడికి టిక్కెట్టు యిచ్చినారో చూచుకోవడానికి కూడ వీలవుతుంది. అందుచేతనే యీవాళ పెద్ద పెద్ద స్టేషనులలో టిక్కెట్టు కిటికీలవద్ద పోలీసువారిని పెట్టి ఒంటివరుసన పోయేపద్ధతిని అమలులో పెట్టడం జరుగుతుంది. పోలీసువారి జోక్యం లేకుండా ప్రజలే యీ విధానాన్ని అమల్లో పెడితే చాల మేలు కలుగుతుంది. ఇట్లనే బస్సు టాపు మీద ప్రయాణాలు చేయడం, బస్సులలో

రైళ్లలో ఊచలకు వేలబడి ఫుట్ బోర్డుల మీద ప్రయాణం చేయడం ప్రజలు మానుకుంటే తమకు క్షేమం. లోకానికి మేలు.

౧౪. వాననీరా? కాల్వనీరా?

మానవుడు వ్యవసాయం చేయడానికి మొదలు పెట్టినపుడే పంటలకు నీరు అవసరమనేది తెలుసుకొన్నాడు. అడవి జాతుల వాళ్లుకూడా ఒక్కొక్కప్పుడు అడవులలోని బయలు భూములలోని గడ్డి గాదము కాల్చి విత్తనం చల్లి వర్షం కోసం ఎదురు చూస్తుంటారు. బాగా అభివృద్ధి పొందిన మనబోటి వాళ్లమున్నూ యిప్పటికీ విస్తారంగా మెట్ట (కుష్క) పంటలమీదే ఆధారపడుతున్నాము. అంటే భూమిదున్ని, విత్తనము వేసి, వానకెదురు చూస్తూ కూర్చుంటున్నామన్నమాట. బ్రహ్మాండమైన ఆనకట్ట కట్టి, కాలువలు తీసి,

నీరు పారించి కోట్ల యెకరాలు సాగుచేస్తూ వుండడం నిజమే అయినప్పటికీ సాగయ్యే భూమిలో యీ విధంగా నీటి వసతిగల భూమి ఏ యేడవ వంతుగానో కనిపించును. కృష్ణా, గోదావరి వంటి మహానదులలోని నీరు **100** కి **5** వంతులు కూడ మన ముప యోగించు కోవడం లేదు. **95** వంతులు సముద్రంలోనికి ప్రవహించి పోతున్నది. మనము కూటి కరువుతో బాధ పడుతున్నాము. దీనికి వేరే కారణం లేదు. మనం మన స్వశక్తి చేత దేవుడిచ్చిన నీటిని సరియైన మార్గా లలో నిలవచేసి పూర్ణంగా వినియోగించు కోవడం లేదు. ఉపాయాలేమో అనేకం మానవుడు కనుక్కొన్నాడు. మన తెలుగు దేశంలోనే రాయలసీమలోనూ, హైదరా బాదు యిలాకాలోనూ, ఎక్కడచూస్తే అక్కడ

మన పూర్వీకులు పెద్ద చెరువులు కట్టినారు. బావులు త్రవ్వినారు. కాని వాటికి నీరు సరఫరా చేసుకునే ఉపాయాలుగాని, వాటిని సరియైన మరమ్మతులో పెట్టుకునే ధోరణిగాని లేక పోవడంచేత వాటి ప్రయోజనం తగ్గింది. నేటి దినం మనం స్వతంత్రుల మైనాము కాబట్టి ఎక్కడి వారక్కడ ఏ కొద్దిపాటి నీరు విని యోగించు కోడానికి వీలుందని తోచి నా బాగా యీ విషయమై కృషి చేసుకోవలసి వుంది. వానకెదురుచూస్తూ కూర్చోకుండా భూమిమీద పడిన నీటిని అన్ని ఉపాయాల చేత నిలవచేసుకొని కాలువలద్వారా పారించు కొని మన జీవితాన్ని యింకా సుఖతరం చేసుకోవలసి వున్నది. వాననీరా? కాలవ నీరా? అన్న ప్రశ్నకు యిదే సరియైన జవాబు.

తేలా? దోమా?

మీలో అందరూ తేలునూ చూచి వుంటారు, దోమనూ చూచివుంటారు. తేలంటే వొాయబ్బో విషపుజంతువు అని ఎక్కడ కనిపిస్తే అక్కడ దానిని చంపేస్తారు. కుట్టితే ఒక దినమంతా బాధ పడవలసి వస్తుందని భయపడడం చేతనే యీ పనిచేస్తారు. దోమ చాల చిన్నది. గుంపులు గుంపులుగా మన చుట్టూ తిరుగులాడుతున్నా, గీమని రొద చేస్తున్నా, నిద్ర చెడివేస్తున్నా మనము దీనిని గురించి ఎక్కువ జాగ్రత్త పడము. అయితే యిదిచేసే చెరుపు తేలుకూడా చేయదు. తేలు కాటువల్ల యే వ్యాధీ యితరులకు వ్యాపించే స్వభావము దానికి లేదు. దోమ కాటు మాత్రం మలేరియా జ్వరాన్ని, అంటే శీతజ్వరాలను మనిషినుండి మనిషికి వ్యాపింప

చేయడానికి బాగా తోడ్పడుతుంది. మురికి గుంటలలో నీళ్లు నిలవయినప్పుడు దోమలు తండోప తండాలుగా పెరిగి పోతాయి. మలేరియా జ్వరము వచ్చినవారి దేహంలోని మలేరియా క్రిములను యివి సంగ్రహించుకొంటాయి. ఇతరులమీద వ్రాలి వారిని కరచినపుడు యీ క్రిములను వారి దేహంలోకి వ్యాపింపజేస్తాయి. ఆ కారణంచేత ఒక మనిషినుండి ఒక మనిషికి యీ వ్యాధి వ్యాపిస్తూ మన దేశంలో యివ్వాళ లక్షలకొలది జనం నిరంతరమూ యీ రోగంతో బాధ పడుతున్నారు. దీని వల్ల కృశించి చచ్చిపోతున్నారు. చిన్నపిల్లల దగ్గరనుంచీ దీని ప్రభావం అందరినీ లొంగ దీస్తుంది. కడుపులో బల్లలు, వికారాకారాలు, ఉస్సురో అని శక్తిలేనితనాలు మన జీవితాన్నే కలుషితం చేస్తున్నాయి. సర్కారు లెక్కల

ప్రకారం మన దేశంలో మలేరియా వల్ల ప్రాణాలు విడిచేవారు నూటికి 25 మంది వున్నారని తేలింది. ఈ రోగాన్ని నిర్మూలనం చేయవలెనంటే దోమలు పుట్టడానికి అవకాశం కలుగజేసే మురికినీటి గుంటలు లేకుండా మన గ్రామాలను కాపాడుకోవలెను. విధిలేక మురికిగుంట లుండేచోట కిరసనాయిలో, లేక కిరసనాయిలుతో తయారైన మందో మురికి గుంటలమీద చల్లుతూ వుంటే దోమలు అభివృద్ధి కాకుండా నశించగలవు. మలేరియా జ్వరం సాధారణంగా చలితోవస్తుంది. అట్లా జ్వరం వచ్చినప్పుడు తగిన వైద్యునికి చూపి చికిత్స చేసుకోవడం మంచిది. దీనికి క్వైనా చాలా మంచి మందంటారు. మలేరియా రాకుండా కాపాడుకొనడానికికూడా క్వైనాను కొద్ది మోతాదులతో తీసుకోవడముంది.

క్వైనావల్ల కలిగే దోషాలును ఉన్నవంటారు. ఈ దోషాలను పరిహరించడానికి నిమ్మకాయ పులుసు లేదా యిటువంటి పులుసుతో చేరిన హైడ్రో క్లోరిక్ ఆసిడ్ అనే ఆమ్లాన్ని విని యోగిస్తారు. పల్లెటూళ్లలో తులసి, వాము కలిపి నూరి తీసుకుంటే కొంత ప్రయోజనం కలుగుతుంది. ఆయుర్వేదవైద్యులు శీతాంశు రసము అనే మందును వాడతారు. కొంద రందులో ఒక భాగం క్వైనాను కలపడం కూడ కలదు. దోమలు విశేషంగాకల ప్రాం తాలలో నివసించే వారు దోమతెరలు కట్టు కోవడం మీరు చూచే వుంటారు. కొందరు కొందరు వంటికి వేపనూనె వగైరా రాచు కోవడం కూడ కలదు. ఇవి యెన్ని చేసినా మురికి గుంటలు లేకుండా చూచుకోవడం, యింటిలో దుమ్ము, బూజులు లేకుండా చూచు

కోవడం, శుభ్రమైన జీవితం అలవాటు చేసు కోవడం. మలేరియాను నిరోధించడానికి ఉత్తమ మార్గం.

చదువెందుకయ్యా?

ఈ లోకంలో వెలుతురు కోరకుండా చీకటే కోరుకునే వారెవ్వరూ లేరు. దిక్కు లేని స్థితిలో ఎవరినైనా చీకటి కొట్టులో పారవేస్తే మనిషి పాలిపోతాడు. కృశించి పోతాడు. బుద్ధి చెడిపోతుంది. పిచ్చికూడ కలుగవచ్చు. ఇది సాధారణంగా అందరూ ఎరిగిన విష యమే. చదువు లేకుండా వుండడమంటే సం ఘంలో వున్నా, చీకటిలో వుండడమే. చదువు రానివాడు తన చుట్టూ యేమి జరుగుతూ వుందో కనుక్కోవడాని కతనికి శక్తిలేదు. అప్పు తీసుకొన్నప్పుడు వ్రేలిముద్ర వేస్తాడు కాని అక్కడ యేమివ్రాసివుందో చదువుకోవ

డానికి తగిన యోగ్యతలేదు. కరణం శిస్తుకు రశీదిస్తే ఆ రశీదు చదువుకోవడానికి ఈయనకు తెలియదు. పిల్లడు బడికిపోతే అతడేమి చదువుతున్నాడో తెలుసుకోవడానికి ఈయన కర్తలేదు. ఇక సమాజంలో వీరికి గౌరవ స్థానమేలేదు. అక్షరం వచ్చినవాడికి కుర్చీ, అక్షరం రానివాడికి నేల. పనిచాకచక్యాలు చూదామంటే చదువు రాకపోతే తాను చేసే పనులలో బాగు పడలేడు. కూలీ చదువుకొంటే మేస్త్రీ అవుతాడు. చదువు కోకపోతే కూలీగానే వుంటాడు. మరి చదువుకుంటే పెద్ద కర్మాగారంలో పేరు ప్రతిష్ఠలతో బ్రతుకుతాడు. చదువు కోకపోతే బండకమ్ములు కట్టుకోవడానికంటే యెక్కువ చేయలేడు. చదువెందుకు కావలెనో యింకా వివరించి చెప్పవలెనా ? పుట్టినవాళ్లంతా చచ్చేవరకూ

చదువుకుంటేనే యిప్పటి లోకంలో గౌరవంగా బ్రతకడానికి అవకాశం వుంది. అందుచేత "చదువు కోండోయ్, చదువు కోండోయ్ చదువురాని పెద్దలంతా చదువుకుంటారు గాని, రండోయ్" అన్నారు పెద్దలు.

ముసలమ్మ కథ

అనంత పురమునకు సమీపమున బుక్క రాయ సముద్రం అను పల్లెటూరు గలదు. అక్కడ ఒక సంపన్న రెడ్డికుటుంబ ముండెను. ఆ కుటుంబములో మంచి గుణవతి ముసలమ్మ అనునామె పుట్టెను. తల్లి దండ్రులు ఆమెకు సకాలములో వివాహము చేసిరి. ఆమె బసి రెడ్డికి కడ కోడలయ్యెను. పుట్టినింటికి మెట్టి నింటికి గౌరవం తెస్తూ ఆమె అందరి పొగడ్త లను పొందెను. ఇట్లుండగా ఒకప్పుడు ప్రచండమైన వానలు కురిసెను. కుండలతో

కుమ్మరించినట్లు ఆకాశము, భూమి కన్పించ కుండా యేకధారగా వర్షము వచ్చెను. ఆ వూరి ప్రక్కనఉన్న పెద్ద చెరువు పొంగిపారలే ట్లుగా నిండిపోయెను. ఏక్షణాని కాక్షణం కట్ట తెగుతుందని ప్రజలు భయపడుచుండిరి. ఆవూరి వారికి పాతనమ్మకాలు మెండు. వారు పోలేరమ్మకు పొంగళ్లు చాటించిరి. జాతర జరి గెను. అందులో ఆకాశవాణి పలికిందట. బసిరెడ్డి కడకోడలు ముసలమ్మ గొప్ప పుణ్య మూర్తి. ఆమె బలియైతే మీకు ప్రమాదం తప్పుతుందని చెప్పిందట. ఆమెతో యీవిష యం చెప్పడానికి వూరివారికి నోరాడలేదు. కాని విషయం ఆమెకెట్లో తెలిసింది. ఆమె కూడ ఆ కాలపు విశ్వాసాలు కలదే. తాను బలియైపోతే ప్రజలకు క్షేమ మవుతుందనే విశ్వాసం ఆమెలోవున్న అపారమైన ప్రేమను

రెచ్చగొట్టింది. దానితో ఆమె భర్త, అత్త మామలు, తల్లిదండ్రుల అనుమతిని కోరింది. వారు ఎంత అడ్డముచెప్పినా ఆమె మానుకో లేదు. ఆమె చూలాలుగాకూడా వున్నందున ఆమెమీది జాలి వారి కందరికీ చాల యెక్కువై పోయింది. ఎంత జాలిపడి యెన్ని విధాల చెప్పినా ఆమె అంగీకరించలేదు. ప్రజల రక్షణే ఆమెకు విధిగా తోచింది. కాబట్టి వీరంతమంది ఎంత యిష్టంలేకపోయినా ఒప్పుకోవలసి వచ్చింది. పసుపు, కుంకుమ, పూలు మొదలైన సర్వాలంకారములు చేసు కొని అత్తమామలకు నమస్కరించి, భర్తకు ప్రదక్షిణం చేసి బలికావడానికి సిద్ధపడింది. వెళ్లి చెరువులో దిగిపోయింది. ఊరివారు

కన్నీరు రాల్చినారు. తమ్ము సంరక్షించిన ముసలమ్మను మరువలేరు గదా? కనుక ఆ చెరువు కట్టకు వారు ఆమె పేరుపెట్టినారు. ఇప్పటికీ అచ్చట ఆమెను పూజిస్తున్నారు.

ము గ్గు ల ము చ్చ ట

మన దేశపు నాగరికములో ప్రత్యేకమైన గొప్పతనాలు కొన్ని వున్నవి. మన తల్లులు, అక్కలు, చెల్లెండ్రు ప్రతిదినము వేసే ముగ్గుల ముచ్చట ప్రపంచంలో యింకొక దేశంలో వున్నట్లు వినలేదు. అందులోనూ పండుగ దినాలలో, పర్వదినాలలో, ఉత్సవాల సమయాలలో ముగ్గులు తీర్చడమంటే మన ఆడవాండ్లకు చాల సరదా. భోగిపండుగల సమయంలో తెలుగు దేశంలోని పల్లెలయందు యిండ్లముందర అందమైన గుమ్మడిపూల మధ్యన కనిపించే ముగ్గుల ముచ్చట

నిజంగా వర్ణించడానికే శక్యము కాదు. ఇట్లాటి ముచ్చట ప్రతిదినమూ మనము తీర్చు కోవలెనని మన పెద్దల ఉద్దేశము. ఇప్పటికి యిండ్లు, గుమ్మములు, ముంగిళ్లు చక్కగా తుడిచి శుభ్రపరచి, అలికి ముగ్గులు పెట్టు కునే పల్లెపట్టు భాగ్యశాలురు యెంతమందో వున్నారు. ఈ ధర్మము బాగా నెరవేర్చుకుంటే శుభ్రతకు శుభ్రత, అందాని కందము, ఆనం దాని కానందము మనకు కలుగుతుంది. ఈ ముగ్గుల ముచ్చటలో మన స్త్రీ జనానికి వుండే చేతి పనితనం అద్భుతంగా స్పష్ట మవుతుంది. ఈ పనితనాన్ని మన స్త్రీలోకము చిన్నపిల్లలుగా వున్నప్పటినుంచే అభ్యాసం చేస్తారు. ఇంత ప్రయోజన కరమైన యీ సదాచారం ఒక్కొక్క కుటుంబానికే కాక గ్రామాని కంతటికీ క్షేమకరం. అందువల్ల

మన దేశపు పురుషులు, స్త్రీలు అందరూ దీనిని గట్టిగా నిలవబెట్టవలసి వున్నది.

తులసి మొక్క

తెలుగు దేశంలో వూరూరా రామాలయాలున్నట్లే యింటింటా తులసి కోటలుంటాయి. తులసి మొక్కలను పెంచడం తులసిని పూజించటం మన స్త్రీలకు తప్పరాని ఆచారంగా మన పెద్దలు నియమించినారు. ఇక పురుషులలోనూ దేవుని పూజచేసే వారందరూ తెల్లవారేవరకు బుట్టలు చేతపట్టుకొని తులసీదళాలు గిల్లుకొని రావలసిందే. దేవునికి అర్పించవలసిందే. అర్చన పనులలో తులసికున్న స్థానం ఇంకొక వస్తువుకు లేదు. తులసి మొక్క కింత అగ్రస్థానం యెందుకొచ్చిందో? పురాణ కథలమాట యెట్లున్నా వైద్యములో తులసికున్న ప్రభావము దీనికింత పలుకుబడిని

కలిగించిందని తోస్తుంది. తులసి వాసన పారు తుంటే విషకీటకాలు ఆ ప్రాంతాలకు రావట. తులసి ఆకుల రసమో, వేళ్లరసమో, వీటి కషాయమో తీసుకొంటే అనేక రకాల జ్వరములు తగ్గునట. వరుస జ్వరములలో ఇది చాల ప్రయోజనకారి యంటారు. భయము చేత కలిగే జ్వరాలకిది బాగా పనికివచ్చును. కఫరోగాలకు శ్లేష్మరోగాలకు ఇది మందు. దగ్గు వుబ్బసాలలో ఇది పనిచేయును. అజీర్ణమును ఇది పోగొట్టును. సుఖవిరోచనమును కల్గించును. తులసి గుణాలింకా యెన్నో వ్రాసినారు.

తులసిమొక్కలు రెండు రకాలవి వున్నవి. వొకటి సాదా తులసిమొక్క. రెండవది కృష్ణ తులసి.

మామూలు తులసి చెట్టువలెగాక దీని ఆకులును, కాడలును నల్లగా నుండుటచేత దీనిని కృష్ణతులసి యందురు. ఇది సాదా తులసి కంటె యెక్కువ గుణముకలది. దీని వుపయోగాలను గురించి 'వస్తుగుణ మహోదధి'లో ఇట్లు వ్రాసిరి.

"దీని రసములో అల్లము లేక శొంఠి రసమును చేర్చియిచ్చినను, లేదా తేనెచేర్చి యిచ్చినను పసిపిల్లల దగ్గులు కడుపుబ్బరములు కడుపు నొప్పులు మున్నగునవి నశించును. కార్జములోని వ్యాధులను హరించును. నిమ్మకాయ రసముతో ఈ యాకునూరి పూసినచో తామర మున్నగు చర్మ రోగములను, కుష్ఠములను, క్రిములను నశింపజేయును. ఆకులనుగాని, వేరునుగాని నూరి యిచ్చిన సర్ప విషములు నశించును. ఈ ఆకులను ఎండించి

పొడిచేసి పీల్చిన నాసారోగములు (పీనస ముక్కులోని పుండు, ముక్కిడి మొదలైనవి) నశించును. వేరు రసమును లేదా ఆకు రస మును విడువక పుచ్చుకొన్న యెడల వరస జ్వరములు, అడవి జ్వరములు (మలేరియా మున్నగునవి) నశించును. రసపు ప్రమాణము పూటకు **2, 3** తులముల యెత్తును, కషా యపు మోతాదు **5, 6** తులముల యెత్తును, చూర్ణపు మోతాదు ఒక చిన్నము ఎత్తును మించరాదు."

సర్వోదయప్రెస్, పటమటలంక. 2000—2/1951